

THE IMPORTANCE OF IODINE PREPARATIONS IN WOMEN DURING PREGNANCY AND ITS APPLICATION.

Samarkand State Medical University

Xudayberdiyeva Yulduz Yo'ldosh kizi

Master 2nd year

AYOLLARDA HOMILADORLIK DAVRIDA YOD PREPARATLARINING AHAMIYATI VA UNING QO'LLANILISHI.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Xudayberdiyeva Yulduz Yo'ldosh qizi

Magistr 2-kurs

Kirish

Yod inson organizmi uchun zarur bo'lgan asosiy mikroelementlardan biri bo'lib, u qalqonsimon bez gormonlari – tiroksin (T4) va triyodtironin (T3) sintezida ishtirok etadi. Ushbu gormonlar moddalar almashinuvi, o'sish va markaziy asab tizimining to'laqonli rivojlanishini boshqaradi. Ayniqsa, homiladorlik davrida yodning ahamiyati yanada ortadi, chunki ona organizmida qalqonsimon bez faoliyati 30–50 % ga kuchayadi. Agar bu davrda yod yetishmasa, nafaqat ona sog'lig'iga, balki homilaning rivojlanishiga ham salbiy ta'sir qiladi.

Yod tanqisligining oqibatlari.

Dunyo miqyosida yod tanqisligi eng keng tarqalgan mikroelement yetishmovchiligi hisoblanadi. JSST ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda qariyb 1,9 milliard kishi yod tanqisligidan aziyat chekadi, ulardan 30–40 foizi reproduktiv yoshdagi ayollardir.

Homilador ayollarda yod tanqisligi nimalarga olib keladi:

Erta tug'ruq;

Homila rivojlanishida tug'ma nuqsonlar;

Bolaning aqliy rivojlanishining 10–15 ballga past bo'liretinizm va qalqonsimon bez kasalliklari xavfini oshiradi.

Homiladorlik davrida yod ehtiyoji.

JSST va UNICEF tavsiyalariga ko'ra:

Voyaga yetgan ayollarda sutkalik yod ehtiyoji — 150 mkg;

Homilador ayollarda — 220–250 mkg;

Emizikli ayollarda — 250–290 mkg.

Mazkur ehtiyojni oddiy ovqatlanish orqali qoplash qiyin, shuning uchun yod preparatlarini qabul qilish muhim hisoblanadi.

Yod preparatlari va ularning qo‘llanilishi.

Homilador ayollarga ko‘pincha kaliy yodid preparatlari buyuriladi (Iodomarin, Yodbalans, Yodaktiv). Profilaktika uchun 150–200 mkg dozada homiladorlikning ilk haftalaridan boshlab qabul qilish tavsiya etiladi. Shuningdek, homiladorlikni rejalashtirish davridan yod preparatlarini qabul qilish samarali natija beradi.

Ilmiy tadqiqotlardan dalillar.

Lancet (2017) jurnalida chop etilgan tadqiqotda homiladorlik davrida yod yetarli olgan ayollarning farzandlari aqliy va nutqiy rivojlanishda yuqori natija ko‘rsatgani qayd etilgan.

O‘zbekiston Endokrinologiya ilmiy markazi ma‘lumotlariga ko‘ra, ayrim hududlarda yod tanqisligi 35–40 foizgacha uchraydi.

JSST statistikasi shuni ko‘rsatadiki, yod bilan ta‘minlangan mamlakatlarda tug‘ma aqliy zaiflik darajasi 13 % gacha kamaygan.

Adabiyotlar sharhi

Yod tanqisligi masalasi xalqaro miqyosda keng o‘rganilgan.

Hetzel B. (1983) yod tanqisligini “dunyoning eng keng tarqalgan, ammo oldini olish mumkin bo‘lgan miya zararlanishi sababi” sifatida ta‘riflagan.

Zimmermann M.B. va Andersson M. (2012) tomonidan olib borilgan meta-tahlil homiladorlik davrida yod yetishmasligi bolaning intellektual ko‘rsatkichlarini 8–15 ballgacha pasaytirishini ko‘rsatgan.

O‘zbekiston Endokrinologiya ilmiy markazi ma‘lumotlariga ko‘ra, ayrim hududlarda yod tanqisligi 35–40 foizgacha uchraydi.

Lancet (2017) jurnalida chop etilgan yirik klinik tadqiqotda yod preparatlari qabul qilgan ayollarning farzandlari intellektual rivojlanishda yuqori natijalar ko‘rsatgan.

Xulosa.

Homiladorlik davrida yod preparatlari qo'llanilishi nafaqat ona sog'lig'i, balki kelajak avlodning intellektual va jismoniy rivojlanishini belgilab beruvchi muhim omil hisoblanadi.

Yod yetishmovchiligi tug'ma nuqsonlar, aqliy zaiflik, kretinizm, erta tug'ruq va o'lik tug'ilish kabi jiddiy asoratlarni yuzaga keltiradi. Ilmiy tadqiqotlar homiladorlik davrida yod yetishmovchiligi mavjud bo'lgan hududlarda tug'ilgan bolalarning IQ ko'rsatkichlari o'rtacha 10–15 ballga past bo'lishini ko'rsatadi.

JSST, UNICEF va boshqa xalqaro tashkilotlarning ilmiy izlanishlari yod preparatlarini muntazam ravishda qabul qilish homiladorlikning sog'lom kechishini ta'minlashini, homilada esa markaziy asab tizimining to'laonli rivojlanishini kafolatlashini isbotlagan.

O'zbekiston sharoitida yod tanqisligi hamon dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Shunday sharoitda yod preparatlaridan foydalanish profilaktik chora sifatida milliy miqyosda ham katta ahamiyat kasb etadi.

Literature

Hetzel received a B.S. Iodine deficiency disorders (IDD) and their eradication. Lancet, 1983.

Zimmermann MB, Andersson M. Update on iodine status worldwide. Curr Opin Endocrinol Diabetes Obes, 2012.

WHO, UNICEF, ICCIDD. Assessment of Iodine Deficiency Disorders and Monitoring their Elimination. Geneva, 2007.

SSV Scientific Center of Endocrinology of the Republic of Uzbekistan, 2020 data.

The Lancet. Maternal iodine status and child development: a systematic review, 2017.